

Forslag

til

Lov om ændring af lov om rettens pleje.

(Fri proces m. v.).

Fremsat den 12. december 1968 af *justitsministeren*.

§ 1.

I lov om rettens pleje, jfr. lovbekendtgørelse nr. 286 af 1. juli 1963, som ændret senest ved lov nr. 224 af 31. maj 1968 foretages følgende ændringer:

1. § 14, stk. 2 og 3, ophæves, og i stedet indsættes:

„Stk. 2. Skifteretten bistår ægtefællen og arvingerne med udfærdigelse af anmeldelser og opgørelser, der skal indgives til skifteretten i henhold til skifteloven, arveloven og arveafgiftsloven, medmindre udfærdigelsen på grund af boets størrelse eller beskaffenhed vil være særlig tidkrævende eller kræve særlige undersøgelser.“

2. I § 49, stk. 5, sidste pkt., § 456 n, og § 474, stk. 1, 1. pkt., ændres „§§ 331 og 336“ til: „kapitel 31“.

3. I § 115, stk. 1, udgår „eller byråd“.

4. § 115, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

„Uden for København består politirådet af politimesteren som formand, 2 medlemmer, der vælges af vedkommende amtsråd, og 2 medlemmer, der vælges af og blandt kredsens polititjenestemænd.“

5. § 135 affattes således:

„§ 135. Advokater, der er antaget til at udføre sager for parter, der har fri proces, skal rådgive og bistå ubemidlede i retlige anliggender.

Stk. 2. Advokater, der ikke er omfattet af stk. 1, kan ved anmeldelse til den myndighed, som justitsministeren bestemmer, påtage sig en tilsvarende forpligtelse.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om ydelse af retshjælp, herunder om omfanget af advokaternes forpligtelse, hvilke sagsområder retshjælpen skal omfatte, og hvem der skal være berettiget til retshjælp.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om vederlag til advokater for ydelse af retshjælp og om tilskud af statskassen til betaling af vederlaget. Det kan bestemmes, at den, der søger retshjælp, selv skal betale en del af vederlaget.

Stk. 5. Justitsministeren kan bestemme, at reglerne i stk. 1-4 ikke skal gælde i områder, hvor der ydes retshjælp af et retshjælpskontor. Justitsministeren kan af statskassen yde tilskud til sådanne kontorer.“

6. § 138, stk. 2, 2. og 3. pkt., ophæves, og i stedet indsættes:

„Under sagen, der behandles i den borgerlige retsplejes former, tilkommer der advokaten fri proces i begge instanser.“

7. § 259, stk. 2, ophæves, og i stedet indsættes:

„Stk. 2. Retten kan pålægge en part at lade sagen udføre af en advokat, dersom den ikke finder det muligt at behandle sagen på forsvarlig måde, uden at parten har sådan bistand. Pålægget kan ikke indbringes for højere ret.

Paragraffen, der indeholder de nye regler om retshjælp, svarer, bortset fra redaktionelle ændringer, til udvalgets forslag. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger ovenfor under A.

Til nr. 6.

Lovudkastet § 1, nr. 4.

Betænkningen side 48-49 og 72.

Som nævnt ovenfor i de almindelige bemærkninger under B, 6, foreslås reglerne i retsplejeloven om fri proces til statsmyndigheder ophævet. Som en konsekvens heraf foreslås § 138 ændret således, at fri proces i sager om frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed alene tilkommer advokaten.

Til nr. 7.

Lovudkastet § 1, nr. 5.

Betænkningen s. 46-48 og 72.

Efter den gældende bestemmelse i § 259, stk. 2, kan højesteret og landsret samt underretten, når den medvirker ved forberedelsen af en landsretssag, tilbagevise en parts processkrifter, når de findes uforståelige, og tilkendegive ham, at han må lade sagen udføre af en advokat. På tilsvarende måde kan de nævnte retter under den mundtlige forhandling afvise en part og henvise ham til at lade en advokat møde for sig, når det viser sig, at parten ikke kan fremstille sagen med tilbørlig ro eller klarhed. Efterkommes pålægges ikke, anses parten som den, der ikke har indgivet de pågældende processkrifter, eller som den, der udebliver under pågældende mundtlige forhandling.

I overensstemmelse med udvalgets indstilling foreslås der åbnet mulighed for, at retten i særlige tilfælde kan beskikke parten en advokat i stedet for at lade de lige nævnte retsvirkninger indtræde. Formålet hermed er at give retten adgang til at afværge de uheldige følger, som en anvendelse af § 259, stk. 2, ellers kan medføre. Reglen er således ikke i første række givet af hensyn til parten, men derimod af hensyn til retten, der ikke bør tvinges til at medvirke til reelt utilfredsstillende resultater. Der vil i det her nævnte tilfælde formentlig ofte være anledning for retten til at gøre brug af den foreslåede bestemmelse i § 335 (forslagets nr. 9), således at det pålægges parten at refundere statskassen dennes udgifter i anledning af advokatbeskikkelsen.

Bestemmelsen i § 259, stk. 2, omfatter som nævnt ikke underretssager. I en del af de indhentede udtalelser foreslås det, at bestemmelsen udvides til også at gælde i disse sager. Retsplejerådet har tiltrådt dette forslag, men har dog fremhævet, at medens advokatbistand som regel er

nødvendig ved landsretterne og ved højesteret, vil en sådan bistand ofte ikke være påkrævet ved underretterne. Rådet forudsætter derfor, at underretterne viser tilbageholdenhed med anvendelsen af bestemmelsen. Justitsministeriet er enig i forslaget om at udvide bestemmelsen og kan tiltræde det af retsplejerådet anførte om bestemmelsens anvendelse.

I overensstemmelse med retsplejerådets indstilling foreslås bestemmelsen i § 259, stk. 2, samtidig omformuleret, således at det afgørende for, om retten kan kræve, at parten bistås af en advokat, bliver, om retten finder, at det ikke er muligt at behandle sagen på forsvarlig måde, uden at parten har sådan bistand. Rådet har fremhævet, at dette næppe indebærer nogen realitetsændring, men alene giver klarere udtryk for, hvilke omstændigheder retten bør lægge vægt på ved sin afgørelse.

Til nr. 8.

Lovudkastet § 1, nr. 6.

Betænkningen side 46-48 og 72.

Bestemmelsen, der bortset fra redaktionelle ændringer er i overensstemmelse med udvalgets forslag, giver retten adgang til at beskikke en advokat for en part, der godtgør, at det ikke har været ham muligt at antage en advokat til at udføre en retssag.

Til nr. 9.

I overensstemmelse med udvalgets udkast stilles forslag om en helt ny affattelse af kapitel 31 om fri proces.

Til §§ 330 og 331.

Gældende bestemmelser § 330, § 332, stk. 1, og § 335, stk. 1.

Lovudkastet § 1, nr. 7 (§ 330 og § 331).

Betænkningen side 27-31 og 72.

Bestemmelserne, der i det væsentlige svarer til udvalgets udkast, indeholder regler om betingelserne for at opnå fri proces og om kompetencen til at meddele fri proces. Der henvises herom til de almindelige bemærkninger under B, 1 og 3.

Efter gældende ret og udvalgets forslag er det en betingelse for, at en udlænding kan få fri proces, at vedkommende fremmede stat ikke stiller danske ringere end indlændinge i denne henseende. Bestemmelsen er vanskelig at administrere, idet det ofte vil kræve en nærmere undersøgelse at fastslå, om betingelsen er opfyldt. Den vil endvidere i mange tilfælde føre til urimelige resultater. Endelig kan nævnes, at der i de i praksis hyppigst forekommende tilfælde ved traktat er sikret udlændinge samme retsstilling som danske statsborgere. Bestemmelsen er derfor ikke medtaget i lovforslaget.